

יצחק קשת

ראש המועצה המקומית חריש

ציטוט

קשת י. 2016. סוף מעשה במחשבה תחילה –  
הקמת עיר כהזדמנות ליישום עקרונות הקיימות  
העירונית. *אקולוגיה וסביבה* 7(3).  
העתק

## סוף מעשה במחשבה תחילה – הקמת עיר כהזדמנות ליישום עקרונות הקיימות העירונית

גיליון סתיו 2016 / כרך 7(3) / קיימות עירונית

קיימות עירונית היא תפיסה של עירוניות שהיא עולם ומלואו – מכלול הוליסטי של סביבה, כלכלה וחברה. נחשפתי לתפיסות הללו רק בשנים האחרונות, בעקבות היכרות עם קבוצת תושבים לעתיד בחריש, אקטיביסטים, שהקימו את עמותת "עיר סביבה". החלטתי לפתוח בפניהם את דלתות המועצה ולשתף עמם פעולה באופן מלא. הצוות הבכיר של הנהלת העירייה מקיים איתם ישיבות תקופתיות להעמקה בסוגיות של קיימות עירונית ולבחינת הנושאים שניתן לקדם יחדיו בחריש.

כשמקימים עיר חדשה, קל יותר ליישם רעיונות מתקדמים, למשל מתחומי התכנון והתשתיות. אבל חשוב מכך, אצל אדם העובר למקום מגורים חדש יש יותר פתיחות לשינויים, ואנו מנצלים את ההזדמנות לעצב מחדש את יחס האנשים לתושבים האחרים ולרשות המקומית, וכך מעצבים את החברה בחריש כקהילה. לטעמי, הצבת הקהילה בראש מעיינינו היא הדבר החשוב ביותר במכלול של קיימות עירונית.

לכל אדם יש כישרון, וייעודו בחיים הוא להוציא את הכישרון מהכוח אל הפועל. מכורח המציאות המערבית הנוכחית, כדי לשרוד ולהתפרנס נאלץ האדם להשתעבד לעבודתו, וכך אין לו זמן פנוי לתרום לסביבתו מכישרונו הייחודי. התוצאה היא מערכת עירונית שהנורמה בה היא שהאדם העובד מצפה מהעירייה לספק לו שירותים על בסיס יחסי נותן שירות-לקוח, ואילו המתנדבים למען הזולת והחברה הם החריגים. אבל מטבעו, האדם הוא יצור חברתי, שפורח כאשר הוא תורם, מתחבר לאחרים, וחש משמעותי ושייך. לכן, אנו פועלים לשינוי תפיסת 'אני לעצמי'.



בניית שכונות חדשות בחריש. ספטמבר 2016 | צילום: שחר בוקמן

**המהלך החברתי של הקיימות הוא לבנות קהילה** שיוזמת ופועלת בתוך המרחב החברתי, תוך עידוד ותמיכה של הרשות המקומית – קהילה החוגגת את הקשר בין האנשים, החברתיות, ההדדיות, והרב-גוניות של האוכלוסייה הטרוגנית. "קהילה" היא מושג אופנתי, אבל ליישם אותו ולחיות לפיו זו משימה קשה ביותר. בתחומים רבים **אנו בחריש עושים מהפכה**, השמה את האנשים והקהילה במרכז, ולכך יש ביטויים משמעותיים גם בתחומי הסביבה והכלכלה.

**תפיסת העירוניות החדשה היא החייאת הרחוב** – הפיכתו למרחב חי, תוסס ונושם. באמצעות עירוב שימושים חוזר המסחר לרחוב (ולא לקניונים שהרגו את מרכזי הערים ורוקנו אותם). השדרה המרכזית של חריש תורכב מקומת רחוב מקורה, ומעליה דירות למגורים. רוחבה הגדול של השדרה (58 מטרים) מאפשר מדרכות רחבות, מקומות ישיבה ושביל אופניים, ובמרכזה משריין מקום לנתיב תחבורה ציבורית (נת"צ, שייעשה בו

שימוש עתידי כאשר קיבולת הנסיעה תצדיק זאת).

**בחריש הולך הרגל נמצא במרכז.** מְעַבֵּר לתכנון תשתיות, כגון מדרכות רחבות, ספסלים, מתקני מים, הצללות ופחים, כלי הרכב הם בעדיפות המשנית, והם אלה שיאלצו לחצות את תוואי ההליכה של הולך הרגל. למשל, בעת חציית כביש (או כשכניסה לחניה חוצה מדרכה) במקום שירד הולך הרגל למפלס הכביש, על נהג הרכב להאט ולעלות למפלס המדרכה. אנו שמים דגש עיקרי על **נגישות מלאה של כל המרחב הציבורי** לקשישים, לנכים ולהורים עם עגלות. כשעושים הכול מההתחלה כמו שצריך, וישנה המודעות לכך, תוספת העלות בבנייה זניחה. ערים אחרות לא עושות זאת בגלל העלות של החלפת תשתיות קיימות (עלות ההתאמות הנדרשות מכלל הרשויות המקומיות בהתאם לחוק הנגישות נאמדה על-ידם בכ-2.4 מיליארד ש"ח).



בחריש מאמצים גישה של גינון בר-קיימא. בצילום: יצחק קשת, ראש המועצה המקומית באדיבות מ.מ. חריש

במטרה לצמצם את התלות ברכב הפרטי, אנחנו בדרך לעשות **מהפכה תחבורתית**, בשיתוף עם משרד התחבורה. שילשנו (החל בספטמבר 2016) את כמות התחבורה הציבורית. אמנם כרגע האוטובוסים כמעט ריקים, אך המסר לציבור הוא שפועלת תחבורה ציבורית איכותית, ולא חייבים מכוניות. נוסף על כך, מערך היסעים ("שאטלים") עובר בין השכונות ומגיע לחדרה – לתחנת הרכבת ולתחנה המרכזית (יותר מ-200 נסיעות בשבוע, בשעות 05:00 עד 22:00). בעתיד נבחן מיזמים מקומיים של שיתוף ברכב ושיתוף בנסיעות (carpool).

התפיסה לגבי **השטחים העירוניים הירוקים** (הפארקים, הגינות והגינות) שונה מהמקובל ברוב הערים. אימצנו גישות של גינון בר-קיימא. אנו שותלים עצי מאכל כך שהתושבים יוכלו ללקט פירות בעודם יוצאים להליכה ברחובות. בחריש עליהם לא ללכוך, ההשקיה חסכונית, לא גוזמים שיחים למיני צורות גאומטריות, לא מרססים, מכסים קרקע ברסק גזם, ושואפים להרבות בצל. גינון קהילתי יתקיים במתחמים בשולי העיר שניתן לחכור בהם, באופן אישי, שטחים בגודל 50 מ"ר. נעודד את קהילת המגדלים להחליף ביניהם מהתוצרת על פי מודל של משק אוטרקי, במטרה לפתח קהילה דינמית. בתוך העיר, בפארקים, יהיו אזורים של גינות קהילתיות קבוצתיות.

חריש היא עיר בבנייה, אך למרות הבנת התועלת **בבנייה ירוקה**, לצערי זה אינו דפוס הבנייה הרווח. למרות זאת, הטמענו אלמנטים מסוימים של בנייה ירוקה, שאינם מצריכים השקעה כספית, אלא תכנון נכון בלבד, כגון התחשבות במפתחים, הצללות וכיווני בניין. עם זאת, נענתה בחיוב דרישתנו מהממשלה לבנות את כל מוסדות החינוך בבנייה ירוקה.

המשקיף על חריש בשעת לילה ייווכח בהבדל ניכר בכמות תאורת הרחובות בין חריש הוותיקה לבין השכונות החדשות. שימוש בפנסים מלוטשים שאורם ממוקד כלפי מטה צמצם משמעותית את **זיהום האור**, ומכך נהנים גם התושבים שאל בתיהם לא חודרת תאורת הרחוב. התאורה כולה היא בטכנולוגיית לד, שעלותה כ-10% מהעלות הרגילה, ובהמשך בכוונתנו לשלב עמעמים בתוך הפנסים כדי לשלוט בשעות הפעלתם.

קיימות עירונית היא גם כלכלה. אנו פועלים לחיזוק הכלכלה המקומית ולעידוד עסקים מקומיים, במגבלות השוק החופשי. כך, למשל, יושק בחריש מטבע מקומי, יפעלו מיזם לסחר חליפין (בארטר), חנויות יד שנייה ובנק זמן, ונבחן מיזם לשיתוף משרדים. מעבר לכל זאת, אין ספק שיש לשנות את התמהיל העירוני – פחות מגורים ויותר תעסוקה. בתכנית המתאר החדשה של העיר, הנמצאת בהכנה, מושם דגש מרכזי על תעסוקה, על תעשייה ועל מסחר.